

41278

Kazenska pravda
gospoda
dr. Ivana Tavčarja.
advokata v Ljubljani.

Izdal in založil
Ivan Hribar.

V Ljubljani, 1887.

Tiskala »Narodna Tiskarna« v Ljubljani.

12 887 m. 6 - 18 Aband

~~r/I~~
~~8~~

~~I. 2. y. 33~~
~~182~~

Kazenska pravda

gospoda

dra. Ivana Tavčarja,

advokata v Ljubljani.

Po poročilih v »Slov. Narodu« na svetlo dal

Ivan Hribar.

Ivan Hribar

V Ljubljani, 1887.

Natisnila „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.

41278

030026954

Predgovor.

Pri večeru, ki se je priredil v ozkem krogu dne 20. t. m. na čast dragemu mojemu prijatelju, gospodu dru. Ivanu Tavčarju z ozirom na sijajno oprostitvev — poprijel je eden njegovih častilcev kipečo čašo ter povdarjal kakega velikega pomena je bil izid te pravde za vse Slovenstvo, kak udarec bi bil zadel naš narod, ako bi se bilo posrečilo ugonobiti „po takem potu“ našega dra. Tavčar-ja . .

Sklenil sem toraj zbrati poročila, natisnjena v „Slov. Narodu“ v malo knjižico, ter jo poslati med svet.

Prepričan sem, — da bode dobro došla vsakemu zavednemu Slovencu — ugodila pa bode tudi nepristranskim juristom.

V LJUBLJANI, koncem novembra 1887.

Ivan Hribar.

Kazenska pravda gospoda dr. Ivana Tavčarja.

„Danes meni, jutri tebi!“

Velika je moč države. Nikjer se ne kaže tako mogočno, kakor v sodni dvorani.

Kdor ima kaj izgubiti, zanj je obtožba najhujši boj, ki se da misliti. Tak boj prestal je, postal častno naš prvak g. dr. Ivan Tavčar.

Simpatije vsega naroda slovenskega udeležene so bile pri tem boji, ker pomenja dr. Tavčar tudi politično osebo. Zatorej ni dvoma, da bode cela ta pravda zanimala naše častite čitatelje tako, kakor jih je razveselila dr. Tavčarja sijajna oprostitev.

Nadejamo se, da ustrezemo vsakemu, ako priobčimo to zadevo obširno, tembolj ker je bil izid te pravde narodna stvar.

V našem kazenskem procesu velja načelo obtožbe. — Brez tožnika ni pravde, brez tožnika ni obsodbe.

Tožnik v tej velevažni pravdi bilo je c. kr. državno pravdništvo Ljubljansko, oziroma c. kr. državnega pravdnštva substitut g. **Pajk**. — On je imel v svojih rokah celo pravdo, on jo je pričel, on jo gnal do skrajne meje, — do sodbe.

Odločil je avstrijski sodnik. — Pravda je končana, dr. Tavčar oproščen.

Zdaj naj še sodi občno mnenje „vox populi, vox dei.“ V sledečem ves slučaj, ki se nam je podal od informovane strani na podlagi aktov in posebno stenografskih zapiskov:

I.

V daljnem nemškem Mainz-u (Mogunciji) (Velika vojvodina Hessen-Darmstadt) umrl je 18. januarja 1885 slovenski krošnjar Jakob Štrukelj, ki je tam prodajal južno ovočje. S trdom in delom pridobil si je majhno, premoženje obstoječe po poročilu sodnije v Mainzu iz pohištva vrednega 61 mark in iz knjižice Ljubljanske hranilnice za 725 gold.

Nemška sodnija polastila se je hitro zapuščin-ske obravnave in naznanila županstvu v Medvedcih pri Turjaku, kjer je bil umrl doma, naj opomni postavne dediče, da se imajo zglasti pri tej inostranski sodniji, sicer se bode po pretečenem roku 3 mesecev in 40 dnij ostalina proglasila za vakantno (zapadlo) in se izročila on-dotnemu fiskusu.

Dediča sta bila umrlega revna roditelja Matija in Marija Štrukelj.

Ker nesta dobila od inostranske sodnije nikakeršne dedščine, šla sta k doktorju Ivanu Tavčarju, advokatu, v Ljubljano, meseca novembra 1885 ter mu naročila in ga pooblastila, naj stori vse, kar mu mogoče, da se jima izroči zapuščina njunega sinu.

Pokazala sta tudi pri tej priliki omenjeni poziv nemške sodnije, da bode zapuščina zapala, in tudi neko „arestno povelje“ (Arrestbefehl) sodnije Mogunške glede omenjene hranilnične knjižice. Dr. Tavčar je videl, da preti nevarnost in da je treba kaj storiti, da se vsaj ne pogubi hranilnična knjižica.

Hitel je k tukajšnji c. kr. za m. del. okrajni sodniji in našel tam dopis Mogunške sodnije, ki pravi, da zahtevajo ondotni upniki 162 mark od zapuščine in da, ako se sodniji ta znesek ne pošlje poprej v gotovini, se tukajšni sodniji prav nič izročilo ne bode. Tukajšnja sodnija pričela je vsejedno zapuščinsko obravnavo po Jakobu Štruklji, ker je bil avstrijski državljani in imel tukaj svoje stalno bivališče.

K tej obravnavi prišel je v imenu dedičev dr. Ivan Tavčar in izrazil svoje juristično mnenje, da se ima po postavi zmatrati uloga hranilnična, ako ravno se nahaja knjižica na tujem, kot premoženje v Avstriji ležeče in da se ima o njej tukaj obravna-

vati, zatorej si inostranska sodnija nepravilno lasti pravice razpolaganja o tem premoženji in dolžnost je avstrijske sodnije skrbeti za to, da se avstrijskim državljanom ne krati pravica. Dr. Tavčar trdil je, da arestna povelja nemške sodnije, katerih naši zakoniki ne poznajo in ki so se tam dovolila le na jednostransko in nedokazano zahtevanje upnikov, v Avstriji nemajo nobene veljave, in sklicaval se v tem zmislu na izdane določbe c. kr. najvišjega sodišča.

Tukajšnja sodnija je hranilnično ulogo, ker jo je tudi zmatrala za premoženje v Avstriji ležeče, uvrstila v zapuščinsko obravnavo.

Dr. Tavčar stavil pa je v zapisnik, da inostranskih terjatev ne more pripoznati in to zaradi tega ne, ker neso pravilno dokazane in ker imajo inostranci, če res hočejo kaj plačila iz hranilnične uloge, sami oglasiti se in dokazati svoje terjatve pred tukajšnjo jedino pristojno sodnijo.

Prosil je v tem zapisniku tudi, naj se mu dovoli od sodnije, da sme poprositi za **amortizacijo***)

*) Amortizacija se imenuje „usmrtenje“, to je razveljavljenje kake izgubljene listine s pomočjo sodnije.

Splošna pravila, ki veljajo pri nas za to se glase: „Ako je kdó kako listino izgubil, ima pravico z nje natančnim popisom, zahtevati pri sodniji, naj se posestniku listine naroči, jo tako gotovo prijaviti, sicer bi se listina proglašila za neveljavno. Vsled take prošnje ima sodnik zaslišati tistega, ki je zavezan za dolžnost izvirajočo iz

hranilnične knjižice, katere inostranska sodnija v našem zmislu protipostavno neče izročiti, in katero zmatra zaradi tega toliko kot izgubljeno.

Opomnimo še, da je glede premičnega premoženja, koje je zapustil Štrukelj v Mainz-u v vrednosti 61 mark, dr. Tavčar popolnoma pripoznal pristojnost inostranske sodnije in se zanje ni potegoval.

Tukajšnja c. kr. okrajna sodnija je potem rešila zapisnik, naložila na prošnjo dr. Tavčarja Ljubljanskej hranilnici, da ne sme začasno nikomur izplačati uloge, in pisala je sodnji v Mainz-u, da naj se inostranski upniki, ako česa hočejo, obračajo naravnost na dediče.

Dr. Tavčarja prošnja, da naj dá sodnija dovoljenje (consens) za amortizacijo, pa se

---

listine, in ako ta proti temu ne naznani nobenih utemeljenih pomislekov — po tem naj tožnik tiste, ki utegnejo imeti listino v svojih rokah, na določeni obrok povabi in jim nalaga, da jo v tem obroku tako gotovo predložijo, sicer se boče za ničeno proglasila in izpostavljaivec (listine) ne bi bil več dolžan jim biti zanj odgovoren.

Tak poziv sodnije se v uradnem listu kot edikt razglasi in ako poteče obrok, brez da se je kdo pri sodnji oglasil — se na novo prečnjo stranke, ki želi amortizacijo, izda razsodba, da je izgubljena listina amortizovana t. j. vničena.

Na podlagi take razsodbe ima potem dolžnik (v tem slučaju hranilnica) dati ali ponovljeno tako listino, ali pa izplačati znesek, na kateri se glasi.

je, čudno dovolj, popolnoma prezrla, akoravno bi se moral po postavi izdati tudi o tem odlok.

Opomnimo že tukaj, da je bil pri c. kr. okrajni sodnji referent v tej zadevi g. dr. **Petritsch**, c. kr. adjunkt; njemu je prvemu prišla stvar v roke, on jo je imel rešiti. Kako je to storil, pokazala je jasno obravnava.

Dr. Tavčar je mnogo mesecev čakal, se li bodo inostranski upniki s svojimi pravicami tukaj oglasili.

To se pa ni zgodilo, oni se niso nič več zmenili, pač pa je tukajšnja sodnja ukazala dedičem, naj plačajo zapuščinske pristojbine.

Razpisala se je obravnava in povabil se dr. Tavčar, ki je pri tej priliki na zapisnik izjavil, da, ker dediči do sedaj ničesar prejeli neso, tudi pristojbin plačati ne morejo in da sploh, dokler se hranilnična knjižica ne spravi v Avstrijo ali ne amortizuje, ni nikakega zapuščinskega premoženja; in ponovil je svojo prošnjo, naj se mu vender dá konsenz, to je privoljenje za amortizacijsko postopanje.

To prošnjo reši je sedanji ces. kr. svet tajnik dr. Dolenc ugodno in dr. Ivan Tavčar dobil je od c. kr. za mesto delegovane okrajne sodnije Ljubljanske odlok, s katerim se mu je dal konsenz, da sme v imenu dedičev prositi za amortizacije glede imenovane hranilnične knjižice.

Dr. Ivan Tavčar je potem, ko je bil vsled tega odloka prepričan, da je c. kr. okrajna sodnja ž njim

jednacega pravnega mnenja, uložil meseca decembra 1885 pri c. kr. deželnem sodišči v Ljubljani, katero je za to jedino pristojno, prošnjo, naj se mu dovoli amortizacijsko postopanje glede hranilnične knjižice in je to svojo prošnjo utemeljil je tako-le.

„Ta knjižica spada sicer v zapuščino Jakoba Štruklja, vendar se pa zapuščinski instanci predložiti ne more — zategadel se je nama s priloženim odlokom c. kr. okrajne sodnije dalo dovoljenje, da smeva v imenu zapuščine poprositi amortizacijskega postopanja, ker je sicer realizovanje zapuščinskega premoženja nemogoče.

Tej prošnji se je priložila še posebna rubrika za kranjsko hranilnico, katera bi se imela po postavi, predno se dovoli prošnja, zaslišati, so li gledé amortizacije kakih zadržki.

Kakor rečeno, zmatral je dr. Tavčar knjižico za izgubljeno, ker ni bilo niti sodnijsko možno dobiti jo iz inostranstva; ker je pa bil v zapuščinskem aktu c. kr. okrajne sodnije ves pravni položaj razviden, ker so v tem aktu ležala inostranska arestna povelja in je bila razvidna cela korespondenca z inostransko sodnijo, opiral je logično svojo prošnjo na omenjeni konsenz, za katerim je implicitno tical zapuščinski akt, kažoč ves položaj.

Ta priloženi konsenz kazal je c. kr. deželnemu sodišču direktni pot za vsako morebiti potrebno razjasnilo v registraturo c. kr. okrajne sodnije.

Omeniti moramo še, da se je dr. Tavčar, ker je bil pravni slučaj zanimiv in je pripusčal različna mnenja, predno je uložil prošnjo, posvetoval se s tedanjim voditeljem kranjske hranilnice, ces. svètnikom R. Janeschitzem, razložil mu položaj in ga vprašal za njegovo mnenje.

Ta gospod se je tudi ujemal z mišljenjem dr. Tavčarja, da je v takem slučaju amortizacija mogoča, in še je prijazno dostavil, da bode dala hranilnica njemu ali sodniji, ako se bode povprašalo, pismeno svoje mnenje.

Dr. Tavčar se je torej zanašal, da bode c. kr. deželno sodišče, ker ima po postavi vprašati hranilnico, tudi tam izvedelo položaj in tudi mnenje hranilnice, ki je kot izplačiteljica hranilnične knjižice tudi merodajen faktor.

C. kr. deželno sodišče je ustreglo dr. Tavčarjevi prošnji, dovolilo pričetek amortizacijskega postopanja in z javnim ediktom v uradni „Laibacher Zeitung“ opominjalo, da se ima vsaka pravica, tako gotovo pri tej sodniji oglasiti in izkazati, sicer se bode po poteku 6 mesecev, 3 tednov in jednega dneva, knjižica proglasila amortizovano.

Pretekkel je ta dolgi rok a tudi v tem času se neso inostranski upniki obrnili s svojimi terjatvami do kompetentne avstrijske sodnije, in sod-

nija v Mainzu obdržala je mirno avstrijske denarje, obdržala za bornih 162 mark več kakor 700 gld

Po končanem roku prosil je dr. Iv. Tavčar, pri c. kr. deželnem sodišči, da se hranilnična knjižica proglasi amortizovana. Tudi tej prošnji se je ustreglo brez pomisleka.

Zdaj pričela je zopet ces. kr. okrajna sodnija svojo zapuščinsko akcijo; ker je dr. Ivan Tavčar prosil, da sodnija dvigne amortizovano ulogo pri hranilnici, da s tem poravna zapuščinske stroške, ostalo pa vsprejme v sodnijsko varstvo, dokler se zapuščina dedičem ne prisodi.

Stvar je prišla zdaj zopet v roke prvotnemu referentu dru. Petritschu. V Petričevem srci pa so vstajali zdaj, kakor se sam izraža, proti amortizaciji hudi in težki pomisleki; z dovoljenjem voditelja c. kr. okrajne sodnije napravil, sestavil in spisal je gospod dr. Petritsch obširen referat za c. kr. deželno sodišče ter ovadil, da so dra. Ivana Tavčarja pripovedbe glede amortizacije bile neresnične in da ima on težke pomisleke zoper amortizacijo. O tej ovadbi pa dru. Tavčarju ni ničesar zinil, temveč razpisal je novo zapuščinsko obravnavo, pri kateri je dr. Tavčar vnovič razložil svoje stališče, utemeljeval svoje razloge ter prosil, da se zapuščinska obravnava nadaljuje in vendar jedenkrat konča, ob jednom pa pred-

lagal, naj se od amortizovane hranilnične uloge — ako slavna sodnija misli, da morajo tuje in nedokazane terjatve inostranskih upnikov avstrijske sodnije *ex offio* varovati — pridrži pri sodnji kavcije 200 gld., torej skoro dvojna vsota inostranskega dolga. Da, dr. Tavčar ponudil je celo 300 gld., da pokaže, da mu ni na tem, koga oškodovati, temveč, da mu je le na tem, kar je kot pravni zastopnik njegova dolžnost in njegov posel, da varuje interese svojih klientov proti inostranski sili in da inostranski upniki, ako hočejo kaj dobiti iz tukajšnje zapuščine, saj tukaj naznanijo in količkaj verjetno razjasnijo svoje terjatve, — saj morajo celo avstrijski upniki pri zapuščinah verjetno izkazati svoje pravice, ako ne, odkaže se jim pot do pravde.

To vse se je zgodilo za časa, ko je imel dr. Tavčar pravomočno amortizacijo v žepu, ko ga nihče ni mogel siliti, da bi še v poštev jemal zanikerne inostranske upnike, — in to se je zgodilo za časa, ko dr. Tavčar še ničesar ni vedel o tem, da je šla ostra dr. Petritscheva ovadba iz Križank čez Ljubljano v c. kr. deželno sodišče. — Zaupa-joč v troje sodnijskih odlokov, ki so ustregli njegovi želji, imel je tudi pravico zanašati se, da so sodnije odobrile pravno stališče njegovo. Ravno omenjeni zapisnik spisaval se je dne 10. oktobra 1886, dne 19. oktobra 1886 pa je izdalo c. kr. deželno sodišče odlok, s katerim je ustavilo dovoljeno amor-

tizacijo usodepolne branilične knjižice začasno z motivacijo, da se je ta amortizacija pritihotapila (erschlichen).

Dr. Tavčar, kateremu je prišel ta odlok, kakor dež z jasnega neba, je takoj v zavesti svoje dolžnosti in mirne svoje vesti uložil rekurz na c. kr. nadsodišče v Gradci, opravičeval v njem svoje juristično stališče, naglašal, da zmatra za avstrijske dediče nedosežno knjižico kot izgubljeno, — v prvi vrsti pa je protestoval proti temu, da se njemu očita pritihotapljenje, in to tembolj, ker se je dotični odlok poslal tako velikemu institutu, kakor kranjska branilnica; poudarjal je, da je legalno postopal v soglasji s tukašnjo zapuščinsko sodnijo, ki je zdaj pozabila na lastne svoje konsenze; protestiral je proti temu, da se mu očita skoro goljufija, ne da se je poprej zaslišal in da se ustavi pravomočna amortizacija, predno se zasliši stranka.

Ta rekurz romal je v Gradec, kjer je dr. Tavčar sam iskal si svojega zadoščenja in pomoči svoji stranki do pravice, o katerej je bil on kot vesten advokat prepričan.

Vse te dolgotrajne korake, vse prošnje, vse intervencije storil je dr. Tavčar izpolnjevale svoj poklic, v katerem ga ima voditi v prvi vrsti interes stranke, gotovo, in nikdar pa ne iz sebičnosti, ker od svoje revne stranke do današnjega dné ni

dobil in ni zahteval več, kakor 10 gld., ki še ne pokrijejo izdanih stroškov.

Vse to je le ouvertura poznejšemu kazenskemu procesu; do te dobe kazenska sodnija nema nobenega opravka in se kazensko postopanje še ni bilo prebudilo.

Z odlokom c. kr. nadsodišča se je odlok c. kr. deželnega sodišča potrdil; dr. Tavčar ni dobil zahtevanega zadoščenja, pač pa se je nahajala na konci tega odloka opazka, naj se odstopi ves akt c. kr. državnemu pravdnictvu, ki naj preiskuje, ali se nahaja v postopanju dra. Tavčar-ja kako kaznjivo dejanje?

II.

..... in c. kr. državno pravdnictvo Ljubljansko, oziroma c. kr. državnega pravdnika substitut gospod P a j k našel je to kaznjivo dejanje prav naglo; — glasilo se je: „hudodestvo goljufije“.

C. kr. državno pravdnictvo, oziroma c. kr. državnega pravdnika substitut gospod Pajk vodil je kot „dominus litis“ zasledovanje dr. Tavčarja z veliko energijo od prvega konca do zadnjega kraja in postopanje njegovo kazalo je jasno, da vé porabiti vse mogoče pripomočke kazenskega procesa, ki bi vodili do zaželenega namena, to je do obsodbe dr. Tavčarja kot goljufa!

Da se ta namen ni dosegel, da se ta smoter g. Pajku ni posrečil — proti temu je bila jedina pomoč znana in posvetu sloveča vestnost avstrijskega kazenskega sodnika.

Pričele so se kazenske poizvedbe, bile zaslišane glavne priče dr. Vok, dr. Hudnik, dr. Dolenc in takrat še pomenljiva priča dr. Petritsch.

Materijal je bil hitro pri kraji in preiskovalni sodnik, c. kr. deželne sodnije svetovalec gospod Ravnihar sklenil je na predlog c. kr. državnega pravdnštva, oziroma substituta gospoda Pajka, da se prične drugi akt: kazenska preiskava.

Sklenila se je, kakor je iz aktov razvidno, tudi hišna preiskava pri dr. Tavčarji, za katero se je sestavil ves potreben aparat. Preiskovalni sodnik prišel je mej uradnimi urami v dr. Tavčarja pisarno, naznanil mu slovesno preiskavo in zahteval akte.

Dr. Tavčar v svesti si, da nema ničesar prikri-
vati, predložil je sodniku ves fascikel hraneč spise in causa Štrukelj, kateri se mu je odvzel in odnesel. Hišna preiskava je zaradi tega izostala. Imeli smo pa priliko videti razpostavljeni pred pisarno, takrat na obljudenem Turjaškem trgu, obče znani prikazni dveh slug s Žabjaka-a; ali sta imela ta namen stopiti v akcijo, ne vémo, videli smo ju pa. Tako so se pričele tiste muke, ki spremljajo vsako kazensko preiskavanje in sledilo jih je

mного še drugih. Zoper odločbo preiskave pritožil se je dr. Tavčar na svetniško komoro c. kr. deželnega sodišča, naglašal je v novič svojo nedolžnost, poudarjal, da dokazni material ne bode nikdar in nikoli vodil do njegove obsodbe. Tej pritožbi je ustregla imenovana instanca in daljna preiskava se ni dovolila. S tem bi bila kazenska pravda končana, ali c. kr. državno pravdnništvo, oziroma gospod substitut Pajk s tem ni bil zadovoljen, preganjal je dra. Tavčarja naprej s tem, da je uložil pritožbo zoper imenovani sklep; slavno c. kr. nadsodišče v Gradci je tej želji — se vé ustreglo. Preiskava se je dovolila, zaslišale so se še nekatere priče, ki neso dokazale ne pičice krivde, pač pa potrdile dra. Tavčarja obče znano poštenost! Tako je tekla kazenska pravda naprej, spremljevana kakor navadno s pripovedkami in basnimi, po mestu se razširjajočimi o dr. Tavčarja postopanju. To je najhujše spremstvo kazenske pravde, ker se porabijo dnevi do končne sodbe, dnevi, v katerih se obdolženec ne more braniti, ker ne pride do besede in ker dobre glasove občinstva, (ki so bili vedno na strani dra. Tavčarja) udušuje sum obtožbe. Da bi dra. Tavčarja znani pošteni značaj ne stal na tako trdnih nogah, ako bi zaupanje njegovih klientov ne imelo zadostne podlage, ta čas negotovosti moral bi ga hudo oškodovati tudi materialno.

Omenjamo še, kako so porabili podlo te trenutke suma, dobro vedoč, da ne bodo trajali dolgo, nemški listi. Prva oglasila se je „Deutsche Zeitung“ z dvema člankoma „Dr. Tavčar in bengalischer Beleuchtung“ in mu mej drugim očitala, da je hotel „aus dem anwidernsten Racenhass wider alles Deutsche“ oškodovati Nemce. Za njo prišli ste „Tagespost“, „Deutsche Wacht“ z enakimi lepimi ekspektoracijami. Mi ne zmatramo teh listov vrednih, da bi jih označili. Dovolj so se proslavili sami s tem, da so hoteli iz slučajne zadrege kovati politične uspehe. Njih v prvi vrsti osramotila je oprostitev.

Celi zgradbi, ki jo je sestavilo c. kr. državno pravdnništvo, oziroma gospod substitut Pajk, postavil se je konečno zadnji kamen — obtožba.

Zoper to obtožbo se pritožiti dr. Tavčarju pač ni prišlo na misel, po takem preganjanji treba je bilo neobhodno, da se prikaže na dan vse gradivo obtožbe, in dr. Tavčarja čast, ki se je rušila javno, morala se je rešiti javno.

Po pravomočnosti obtožbe poskusilo se je še izimno sredstvo kazenskega procesa. C. kr. državno pravdnništvo, oziroma gospod substitut Pajk prosil je pri c. kr. nadsodišči v Gradci, naj se za sodbo proti dr. Tavčarju **delegira** drugo sodišče, ker se mu c. kr. deželno sodišče Ljubljansko ne zdi dovolj neprizadeto (nicht genug umbefangen). Ako bi se

tej prošnji ustreglo, potem bi se stavil dr. Tavčar pred kako drugo bližnje sodišče n. pr. Celje, Celovec! Tej prošnji se pa ni ustreglo in tako razpisal se je dan za glavno obravnavo pred c. kr. deželnim sodiščem v Ljubljani na 18. novembra t. l.

III.

Glavna obravnava vršila se je ta dan pred sodečim sodiščem v veliki dvorani, sicer namenjeni za porotne seje.

Ustopp dovoljen je bil le proti ustopnicam, vendar se je zbralo v avditoriji lepo število odličnega občinstva, juristov, osebnih prijateljev gospoda dr. Tavčarja in drugih.

Točno ob 9. uri zjutraj prikazal se je sodni dvor: gg. c. kr. nadsodišča svetovalec Gerdešič, predsednik; c. kr. deželne sodnije svetovalca Tomšič in Pessiak; c. kr. deželnega sodišča adjunkt Haufen; zapisnikar c. kr. avskultant Koblar.

Za mizo obtožnika sedel je c. kr. drž. pravd. substitut znani Pajk.

Kot zastopnik gospoda dr. Tavčarja prišel je bil gospod dr. Vincenc Neumeyer, advokat iz Gradca. Obtoženemu gospodu dr. Tavčarju odločil se je bil stol in zelena miza.

Kot stenograf fungiral je gospod stud. jur. Pfeifer. Prebere se obtožnica, delo gospoda Pajka, ki se glasi:

„C. kr. državno pravdništvo v Ljubljani, dviga proti dr. Ivanu Tavčarju, advokatu v Ljubljani, obtožbo: taisti je s tem, da je kot pooblaščenec dedičev dné 18. januarja 1885 v Mainzu umrlega Jakoba Štruklja, c. kr. deželno sodišče v Ljubljani, predlagaje od c. kr. za mesto delegovane okrajne sodnije v Ljubljani, — ne da je ta v vednost vzela pravi položaj, da se namreč v zapuščino Jakoba Štruklja spadajoča uložna knjižica št. 131312 kranjske hranilnice na 675 gld. pri uradni sodnji v Mainzu v shrambi nahaja, pridobljeno zapuščinsko dovoljenje od 16. novembra 1885, št. 17345, za upepljavo amortizacijskega postopanja gledé te hranilne knjižice, prošnjo de pr. 5. decembra 1885, št. 8714, v kateri je zamolčaje prej navedeno njemu znano okolščino, na zvijačen način navedel, da se imenovana uložna knjižica zapuščinskej instanciiji ne more predložiti, kakor s prošnjo do praes. 17. julija 1886, št. 5256, v kateri je zamolčaje njemu znano okolščino, da težijo na iz mobiljara, cenjenem na 61 m. in 65 pf. iz in zgoraj imenovane uložne knjižice obstoječi zapuščini Jakoba Štruklja dolgovi zapustnika v znesku 162 m., zvijačno navedel, da se v ediktalnem obroku neso spravili v veljavo nobene pra-

vice na omenjeno knjižico — spravi v zmoto *)⁷, da je na njegovo prej označeno prošnjo amortizacijsko postopanje gledé večkrat imenovane hranilne knjižice upeljalo in z odločbo od 20. julija 1886, št. 5256, hranilno knjižico za amortizirano, ugasnjeno in pravno neveljavno proglasilo, vsled česa bi imeli trpeti upniki Štruklja škodo okolu 100 m. — družega z zviječnimi, dejanji v zmoto spravi, vsled česa naj bi imel kdo drug na svojih pravicah trpeti 25 gl. presezajočo škodo in s tem dovršil hudodelstvo goljufije po § 197, 200 in 202 k. post.“

To je obtožba, s katero je mislil gospod Pajk doseči uspeh.

Po prebranju obtožnice zaslišal se je gospod dr. Tavčar, ki je na vsa mu stavljena vprašanja jedrnato in neustrašeno odgovarjal ter razložil, da je njegovo stališče popolnoma pravilno, njegovo postopanje postavno in nikakor ne kaznjivo.

Potem se je zaslišal priča gospod dr. Vok, ki je vedel le-to potrditi, da je on kot notar tudi imel

*) Pokazalo se je namreč pozneje, ko se je amortizacijska stvar predložila nadsodnji, da referent c. kr. deželnega sodišča g. ces. kr. svet. baron Rechbach, reševaje prošnjo za dovoljenje amortizacije, ni pogledal zapuščinskega akta, še manje pa vprašal hranilnico ali ima proti amortizaciji kake pomisleke, kar pa je oboje po postavi zapovedano — zatorej je hotelo državno pravdníštvo stvar zasukati tako, kakor da je hotel dr. Tavčar ukoristiti se nevednosti referenta.

opraviti pri zapuščinski obravnavi in da je tudi njemu dr. Tavčar se izrazil, da je amortizacija mogoča.

Mej temi zaslišavanji brali so se različni spisi, ki smo jih že navedli poprej, pripovedajoč genesis cele stvari.

Posebno se je konštatovalo, da je bil gospod dr. Petritsch taisti, ki je dobil zapuščinsko obravnavo prvi v roke, da pa ni, kakor bi bila njegova dolžnost, rešil vse predloge — in konstatiralo, da je vkljub temu pozneje on bil taisti, ki je dobil hudoteške pomisleke in stvar ovadil na c. kr. deželno sodišče.

Predsednik ukaže, naj pride priča g. dr. **Petritsch**.

Duri se odpró, in prikaže se g. dra. Petritscha okrogla osoba v dolgi črni suknji, s sivimi rokavicami, cilinder v rokah, ter se približa zeleni mizi. G. dr. Theodor Petritsch, 38 let star, oženjen, rojen v Beljaku, c. kr. pristav pri mestni deleg. okr. sodnji v Ljubljani, se po opominu na svetost prisege, zapriseže.

(Stenografní zapisnik.)

G. predsednik: Vi ste bili referent v zapuščini Jakoba Štruklja, zapisnik se je Vam izročil v rešitev.

Priča g. dr. Petritsch: Menim, da se spominjam, da se je v njem stavila prošnja, naj se dovoli upeljava amortizacije.

G. predsednik: V prošnji zahtevalo se je dvoje: t. j. prepoved na hranilnico, da se nikomur ne sme kaj izplačati — in drugič zahtevanje, da se dovoli upeljava amortizacije — kako ste to rešili?

Priča: Jaz sem odločitev drugega petita molčé prezrl.

G. predsednik: Mislim, da to ni bilo umestno, bila je Vaša dolžnost rešiti tudi drugi petit . . . da, ako bi bili g. doktor tako ravnali, ne bi danes obravnavali tega slučaja! Zakaj ste ukrenili prepoved na hranilnico:

Priča: Ne spominjam se, da se je meni izročila odločitev.

G. predsednik: To bodem takoj konstatoval, prosim pogledjte si akt. Vi pa niste o točki glede amortizacije prav ničesar omenili, ali ste dvomili, — da gre ali ne? Ako ste bili prepričani, da to ne gre, imeli ste to odbiti.

Priča: Mislim, da bi se amortizacija upeljala še le takrat, ako se je plačala procentualna pristojbina, ako se vsled zapuščinske prisojitve pridobi „jus in re“ . . .

G. predsednik: Prosim, g. doktor, ako to mislite, je-li bil potem še konsens okrajne sodnije potreben?

Priča: Jaz mislim, da v tem štadiji ni bil več potreben!

Dr. Tavčar: Ali priznate, da sva prej se menila o tej stvari.

Priča: Da, govorila sva o tem . . .

G. predsednik: Iz tega je razvidno, da je dr. Tavčar se ponudil, položiti 200 gld. v varnost inostranskih upnikov, prosim, ali ste Vi podpisali zapisnik? (se priči predloži).

Priča: To je moje. Mislim, dr. Tavčar takrat ni bil povabljen, temveč govoril je z menoj in je zagovarjal možnost amortizacije. Pravil je, inostranske terjatve se v Avstriji ne smejo pripoznati. Rekel sem mu, da ta teoretična razprava nič ne pomaga, naj se za pozneje odlaga, naj se varščina za inostrance deponira; dr. Tavčar pravil je, da je s tem zadovoljen.

G. c. kr. dež. sod svetovalec Tomšič: Torej ustavljal se dr. Tavčar temu ni?

Priča: Ne, ko sem mu stavil ta predlog, bil je takoj in precej pri volji to svoto deponirati in je zapisnik sam spisal.

G. predsednik: Vi ste napravili poročilo (na deželno sodišče) in ste pomisleke objavili proti amortizaciji?

Priča: Deželnemu sodišču ni bila popolnem jasna podlaga amortizaciji! — kar se tiče druge prošnje (t. j. glede dovolitve amortizacije) to sem prezrl . . .

Zagovornik : Ali neste dali prepoved hranilnici, da ne sme ničesar izplačati zato, da se amortizacija omogoči.

Priča : Mislim, da ne, mogoče pa je vender! . . .

G. državni pravdnik Pajk : Gosp. dr. Petritsch ! Vaše izpovedbe se od Vaših izpovedb v preiskavi bistveno razločujejo. Vi ste rekli v preiskavi n. pr., da sta k obravnavi dne 10. oktobra razen dra. Tavčarja se povabila tudi dediča Štrukelj, toda, da ja je dr. Tavčar odstranil, rekoč, on hoče sam vse urediti! . . . Potem ste dalje izrekli : Dr. Tavčar ostal je trdo na stališči, da pasiva umrlega, dedičev prav nič ne brigajo in da se je dr. Tavčar še le na Vaša nujna očitanja udal, omh 200 gld. deponirati ! To je pa vender nekaj družega, kakor to, kar ste danes povedali ! Danes pravite, da je dr. Tavčar udal se Vašim težnjam, ravno tako izpovedate, da se je dr. Tavčar brez ugovora udal Vašim predlogom ? ! . . .

Priča dr. Petritsch (jecljaje) : Prosim, moje izpovedbe se bistveno ne razločujejo ! . . . Jaz nesem izpovedal, da so Štrukljevi dediči tudi prišli !

G. državni pravdnik : Obtožba se je glavno opirala na Vas, zdaj pa svoje izpovedbe drugačite !

G. predsednik: G. dr. Tavčar se zagovarja, da on istinosti mostranskih terjatev ni nikdar zanimal, da jih pa ni likvidiral, t. j. pripoznal, jedino iz uzroka, da bi inostranske upnike primoral, spraviti svoje terjatve pred avstrijsko sodnijo v veščavo, g. Petrirtsch pa je dal na zapisnik (v preiskavi), da dr. Tavčar o teh terjatvah ni hotel prav ničesa vedeti. Kaj je torej resnica?

Priča: Konkor se spomnim, je dr. Tavčar res rekel: mi nismo zavezani inostranskih terjatev pripoznati . . . .

G. predsednik: Torej, ali potrdite to pod Vašo prisego? Z izjavami: „jaz mislim, jaz menim“, nismo zadovoljni.

Priča: Dr. Tavčarjevih „ipsissima verba“ se ne morem spomniti.

G. predsednik: Kako pa spravite Vaše izpovedbe v soglasje?

Dr. Petrirtsch se skuša opravičevati še dalje . . .

Dr. Tavčar mu predbaciva, da se „moti“. —

G. predsednik: Ako nema nikdo več te priče vprašati, prosim g. doktor, odstopite.

G. dr. Petrirtsch se bled usede na stol v ozadji sodne ograje, potem izgine in se odpravi v avditorij mej poslušalce.

Po odstopu priče dr. Petrirtsch-a, katerega nastop je bil tudi poslušajoče občinstvo zelo zanimal, ni bilo več tako interesantnega prizora.

Nastopil je potem priča gospod dr. Doleneč, c. kr. svet. tajnik tudi pri c. k. za mesto delegovani okrajni sodnji Ljubljanski, ki je rešil bil svoje dni dr. Tavčarja prošnjo, da se mu da sodnijski konsenz za amortizacijo, katerega je bil poprej dr. Petritsch molčé prezrl.

Ta priča je s svojim preciznim in odločnim postopanjem napravil na nas veliko bolj ugoden utis, kakor njegov nemški kolega dr. Petritsch.

Dr. Doleneč je izjavil, da se zaradi dolgosti časa na posameznosti nikakor ne more spominjati, da pa vé in potrdi, da je on res kot tedanji voditelj c. kr. okrajne sodnije izdal odlok, s katerim je dovolil dr. Tavčarju, da sme glede hranilne knjižice pričeti amortizacijsko postopanje.

Na vprašanje gospoda predsednika, iz katerih motivov je izdal ta odlok, pravi priča: „jaz se ne morem spominjati vseh podrobnosti, moji motivi so pa bili ti, pomagati dedičem do njih denarja, ker bi s tem, da avstrijski dediči dobijo svoj denar, ne imel nihče škode, in se drugače kakor z amortizacijo knjižice, premoženje ne more realizirati.

Zaslišal se je potem gospod dr. Hudnik, advokatski kandidat v Ljubljani, ki je z ozirom na trditev dr. Tavčarja, da menda ni on, temveč njegov prejšni koncipijent dr. Hudnik spisal amortizacijsko prošnjo, izrekel se, da je to mogoče, da se pa zaradi dolgosti časa ne more z gotovostjo na to spominjati.

Gospod predsednik, ki je bil prej konštatiral, da tudi povabljeni priči gg. ces. svetnik Janeschitz in notarski kandidat Robert Bežek, nista mogla priti k obravnavi — prosi dr. Tavčarja, naj stavi o tem svoj predlog.

Dr. Tavčar izjavi, da se zadovoljuje s tem, ako se prebere, kar ste izpovedali ti dve priči v preiskavi.

Gospod predsednik prebere zapisnik o izpovedbi gospoda Janeschitza, v katerem stoji mej drugim: „jaz (priča) se pač spominjam, da mi je dr. Tavčar svoje dni povedal, da gre za amortizacijo neke na inostrianskem depozitirane hranilne knjižice.

Jaz se sicer na podrobnosti ne morem več spominjati, mogoče pa je, da sem se izrazil, da je amortizacija v tem slučaju dopustljiva.

Priporočal sem dr. Tavčarju, naj se pismeno obrne na hranilnico za svet, katera mu bode dala pojasnilo, in to bi se bilo tudi zgodilo, ako bi bila pri hranilnici poprašala sodnija.

Jaz poznam dr. Tavčarja odkritosrčni in pošteni značaj in ga nikakor ne zmatram za sposobnega, da bi hotel koga oškodovati in tudi zdaj ne, ko se mi je vse pojasnilo, nikakor ne menim, da je imel dr. Tavčar namen, komu kratiti pravico.“

Za tem prečita se zapisnik s pričo Robertom Bežekom.

Ta priča izpovedala je, da mu je dr. Tavčar že pri zapuščinski obravnavi, ko je on zapisal protokol, razložil svoje trdno prepričanje, da zmatra amortizacijo za neobhodno potrebno in tudi dopustljivo. ter pristavil: „inostranskih terjatev ni hotel dr. Tavčar pripoznati kot likvidnih, on je pa to storil le v korist svojim klientom, nikakor pa sebi v dobiček.“

S tem je bilo dokončano dokazno gradivo, v kolikor se je opiralo na priče.

Gospod predsednik je potem začel prečitavanje različnih aktov in spisov, ki se nanašajo na to pravdo.

Prečitali so se spisi iz zapuščinskega akta c. kr. za mesto delegovane okrajne sodnije, potem iz amortizacijskega akta c. kr. deželnega sodišča in konečno iz pisarniškega akta dr. Tavčarja. Glavnih te spisov smo že poprej omenili, zanimivi so bili pa še sledeči spisi:

Nek dopis sodnije Mogunške, ki je došel dedičem Strukljevim v poznejših časih, iz katerega je razvidno, da si inostranska sodnija sama ni bila jasna o celem vprašanji ter je prigovarjala dedičem, naj se z dobrega poravnajo in jim svetovala, naj se dajo zastopati po ondotnih sodnijskih praktikantih (!) Katausch ali Oel. Dalje se je prebral koncept pisma,

ki ga je bil poslal dr. Tavčar nemškemu advokatu dr. Hangen-u, zastopniku inostranskih upnikov, v katerem je temu ponujal poravnavo, izrekel, da hoče plačati dolgove, če neso prenapeti in količkaj verjetni in ob enem stavi predlog, da hoče v tem slučaju jamčiti osebno s svojim premoženjem za te dolgove, ako se branilna knjižica pošlje v Avstrijo.

Konstatiral je dr. Tavčar tudi, da se dr. Hangen na to še oglasil ni.

Konečno prečitala se je na predlog c. kr. državnega pravdnništva še cela vrsta privatnih pisem, ki jih je pisal upnik Krämer na dediča Matijo Štruklja.

Ta pisma so res klasična. Blagi Krämer v njih vedno gode, kako silno rad je imel on ranjcega Jakoba Štruklja, ter očita roditeljem, da ga manj obžalujeta, kakor on. Konečni refrain pa je zmiraj ta „also so schnell wie möglich schicken Sie mir das Geld, also 175 Mark 50 Pfennig, sonst bekommen Sie nicht, jetzt machen Sie was Sie wollen.“ Prišel je na vrsto tudi pismo nekega Sterka, tovarša ranjcega, ki svetuje dedičem inostranske terjatve, katerih je baje nekaj v istini bilo, poplačati, ker sicer ne dobijo knjižice. — Na predlog dr. Tavčar-ja prečitalo pa se tudi pismo Slovenca Smrekar-ja iz Bingen-a, ki je bil tovariš ranjkemu, iz katerega je razvidno, da je imel ranjki v Mainz-u pri sebi, ne dolgo pred svojo smrtjo, pre-

cejšno svotico gotovega denarja ki je zdaj zginił tam na poštemem Nemškem, kakor kafra.

S tem poudarja dr. Tavčar, je potrjen njegov sum o neresničnosti inostranskih terjatev, ker bi bilo čudno, da je izginila cela gotovina brez duha in sluha in namesto tega izveteli so taki dolgovci. To pismo, ki kaže ob enem priprosto ali sočutno in domorodno srce slovenskega krošnjarja na tujem se glasi:

„Gospod Štrukelj! Vam je znano, da je Vaš sin Jakob v Mainci špitali vmaru, Vaš sin je bil moj dobar prijatelj in me žaluje, da sem jast svojga perjatla zgubil, Bog ga se sebi klical, naj v miru počiva — na dalje Vam naznanim, da je Jakob v Mainci jemel robe zanih 80 mark in tuđ več obleke in ano peč za kostajn peč in kakor je meni zdrav iše rekal, da ma a ni h 200 mark dnari pri sebi in a ni h 500 gld. v kasi v Lublani ali Dunajo in ima dolga a ni h 90 mark če je vam prav tako pošlite follmaht in kar je negove stvari v Mainci čo Vam jest odkupit ali Vam poslat, jest mislim, da bi boše, kakor da bi nemci jemeli. — spoštovanjem pozdravljam.

Bingen a/ Rhein.

Matija Smerekar
iz Černombla.

Konečno prečitalo se je tudi spričevalo, ki je je dal mestni magistrat Ljubljanski dr. Tav-

čarju in ki potrdi, da je dr. Tavčar že tri leta mestni odbornik, da poseduje kot mnogo iskan advokat dobro pisarno in da je na glasu velike vestnosti in stroge poštenosti.

S tem sklenilo se je dokazno postopanje in gospod predsednik dal je besedo zastopniku obtožbe gospodu Pajku in mu naročil, da nima za prvo staviti nobenih predlogov o kazni, temveč da se mu bode dala prilika za to, še le v tem slučaju, ako bi sodni dvor izrekel se za krivdo dr. Tavčarja.

Govor s katerim je utemeljil gospod Pajk svojo obtožbo, je v glavnih potezah sledeči:

Slavno sodišče!

Današnja obravnava imela bode odločiti, ali je dr. Tavčar kriv hudodelstva goljufije.

Kar se tiče stvarnega položaja, sklicujem se na obtožnico.

Za hudodelstvo goljufije treba je treh momentov prvič, da se kdo spravi v zmoto — v tem slučaju premotilo se je c. kr. deželno sodišče — 2. zvijačno dejanje. 3. da se hoče kdo oškodovati na svojem premoženji.

Da se je spravi kdo v zmoto, zmatram za dokazano. Tudi je po mojem mnenju opravičeno, da se zmatra dejanje kot zvijačno.

Dr. Tavčarju bil je znan celi položaj glede hranilne knjižice, on je vedel, da ni izgubljena temveč

da se nahaja pri sodnji v Mainzu, on je vedel, da težijo na njej dolgovi 162 mark in da ne zahteva nemška sodnja nič drugega, kakor da se upošlje ta znesek.

Da, dr. Tavčar v svojej prošnji za amortizacijo res ni rekel neresnice, namreč, da je knjižica izgubljena, toda on pravi, naslanjajoč se na dovoljenje okrajne sodnije, da je ne more predložiti. Tudi je pravil, da je ediktalni obrok pretekel ne da je kdo prijavil kake pravice. Deželno sodišče pa tem prošnjam ne bi bilo ustreglo, če bi bil navedel to, česar navedel ni.

Da, slavno sodišče, v tem leži vendar zvijačno dejanje, je li ne leži v tem, da je dr. Tavčar rekel, da dediči ne morejo priti do premoženja, da se ne more realizirati, zvijačno pripovedovanje.

Dr. Tavčar zahteval je tudi v prošnji, da ima se vsak, ki ima slučajno hranilno knjižico v rokah, oglašiti pri sodnji in vendar je vedel, kje knjižica leži. Saj ni bilo treba nič drugega, kakor poslati nemški sodnji 162 mark!

Na mesto tega krenil je dr. Tavčar na drugo pot in deželno sodišče ni moglo sklepati iz amortizacijske prošnje nič drugega, kakor da je knjiga izgubljena.

Ediktalni obrok za amortizacijo je potem res pretekel in nihče se ni oglasil pri sodnji.

Da, pa dr. Tavčar je vender vedel kje se knjiga nahaja, zakaj pa vsega tega ni povedal deželnemu sodišču?

Torej ni dvomiti o tem, da imamo tu zvijačo in zmotnjavo.

Tretji moment je vprašanje, ali je to storil dr. Tavčar da bi koga pripravil v škodo. Tukaj moram pač priznati, da je to jedino prepirno in jedino odločilno vprašanje.

Dr. Tavčar ta namen odločno zavrne in zanika.

Dokazano je, da se je dr. Tavčar branil likvidovati inostranske terjatve. Danes je razložil uzroke zakaj tega ni storil, namreč, ker sta mu njegova klijenta pravila, da je ranjki njih sin vzel 400 gld. seboj na pot v Nemčijo in torej verjetno ni, da bi bil zapustil še dolgove. Za to mnenje govori tudi pismo Smereker-jevo ki pripoveduje, da je imel ranjki v Nemčiji okolu 200 mark čistega denarja.

Po mojih nazorih pa to ne predrugači položaja bistveno.

Dr. Tavčar ni bil opravičen v to, da ni likvidoval inostranskih terjatev, ker ni imel za to nobenega uzroka.

Prosim, naj se vzame v poštev le značaj nemških terjatev, tu imamo dolgove za blago, in krošnjariji jemljejo robo navadno na upanje; zdravnik, ki hoče 6 mark, je ranjki tudi potreboval; stanoval jedel in pil je tudi gotovo, torej so dotični

dolgovi tudi verjetni. — Zakaj vendar je dr. Tavčar o takih terjatvah dvomil!

Zakaj se to neče plačati?

Res je, da trdi dr. Tavčar, da je pisal dr. Hangen-u, zastopniku nemških upnikov, da s svojim lastnim premoženjem jamči zainostranske terjatve, kakor hitro se te terjatve dokažejo.

Res je, da je dr. Tavčar zagovarjal in da še zagovarja mnenje, da sodnija v Mainz-u ni pravilno postopala, da ni imela pravice segati z arestnimi povelji na hranilno knjižico, ker je uloga premoženje, ki v Avstriji leži in ima o tem razpolagati in soditi le avstrijska sodnija.

Državni pravdnik govori potem o mejnarodnih pogodbah in prizna, da mej Avstrijo in vojvodino Hessen-Darmstadt ne obstoji v tem oziru nobena državna pogodba.

Iz tega pride državni pravdnik do sklepa „torej dedičem ni preostajalo nič drugega, kakor pripoznati postopanje nemške sodnije kot pravilno in podvreči se njenej volji ter pripoznati inostranske terjatve kot dokazane ali likvidne — drugače ni nikakor šlo, niti po pravnem niti po diplomatičnem potu se ni mogla siliti nemška sodnija, da brez poprejšnjega poplačila vseh dolgov, izroči hranilno knjižico.

To je gotovo in neovrgljivo!

Najbolje je bilo torej udati se in plačati. Gospod državni pravdnik skuša potem zagovarjati postopanje sodnije v Mainz-u kot popolnoma pravilno in konечно izjavi, da bi bila v enakem slučaju tudi avstrijska sodnija tako postopala . . .

Navajam pa -- nadaljuje gospod državni pravdnik. za obtožbo še drugih uzrokov: Dr. Tavčar prisegel je kot advokat, da bode izpolnjeval vestno svojih dolžnostij in on je po advokatskem redu tudi zavezan varovati korist svoje stranke. Meni do zdaj ni znan noben slučaj, v katerem se bi bil pregrešil gospod dr. Tavčar proti tej svoji dolžnosti, da, nasprotno, **jaz moram dati dr. Tavčarju pričevalo, da se je v tem oziru izkazal vedno kot najvestnejši in najpoštenejši človek, da je pravico in korist svojih strank vselej z največjo marljivostjo in vestnostjo zastopal,** torej se tudi v tem slučaju ne more misliti, da hoče škodovati svojim klientom.

In vender, ako je njegov zagovor resničen, da ni hotel škodovati nemškim upnikom, potem nemorem dvomiti, da je bilo njegovo postopanje pripravno v to, da se godi škoda njegovi stranki.

Ker zmatram amortizacijo za nepotrebno, storila se je stranki na ekspenzah škoda 25—30 gld.*) Torej

*) Opozorujemo pa na to, da dr. Tavčar od svoje stranke ni dobil in ni terjal več kot 10 gld. (Opazka poročevalca.)

jaz ne morem misliti družega, kakor, ali je hotel dr. Tavčar oškodovati ali inostranske upnike ali pa svoje klijente za več kakor 25 gld.

Pripoznam, da se ni nobena škoda godila, toda, če bi bila dediča Štruklja umrla, pa bi bili nemški upniki ob nič.

Sicer pa zadostuje že namen koga oškodovati.

Dr. Tavčar pravi: da škoda ni bila mogoča, ako bi deželno sodišče pregledalo zapuščinski akt. Zakaj pa dr. Tavčar ni v svoji prošnji vse lepo in odkritosrčno razložil? Kako pride deželno sodišče do tega, da si samo poišče akte skupaj!

Res je, da bi moralo deželno sodišče povprašati kranjsko hranilnico; ali kaj bi bilo to koristilo.

Izreči moram, jaz nikakor ne trdim, da se je dal zapeljati dr. Tavčar pri svojem postopanju od samopašnosti in lastne koristi, to pri dr. Tavčarji zmatram za nemogoče.

Gospod državni pravdnik potem še ne stavi odločnega predloga, naj se gospod dr. Tavčar obsodi, temveč prepušča obsodbo ali oprostitev prepričanju sodišča.

Dr. **Tavčar** poprime besedo in se zagovarja v glatkem krasnem govoru sledeče:

Visoko sodišče !

Dovoljeno naj mi je, gospodu državnemu pravdniku nekoliko odgovoriti !

Obtožni govor gospoda državnega pravdnika je v mnogih ozirih prav pomenljiv: če se ta govor v malem spremeni postane iz njega najlepši zagovor, kakor bi ga moj gospod zagovornik boljše govoriti ne bi mogel!

Tožim se radi hudodelstva goljufije, ali hudodelstvo ni navzoče niti v objektivnem, niti v subjektivnem oziru.

Kar se tiče objektivnega stališča, bil je gospod državni pravdnik sam, ki je trdil z emfazo, da je visoko deželno sodišče pri rešitvi moje amortizacijske prošnje površno postopalo in da se ni obnašalo po predpisu postave. Neresnično je torej, da je bilo deželno sodišče po meni zapeljano. Vse, kar sem storil, storil sem odkrito pred celim svetom, in k vsakemu koraku pridobil sem si zapuščinsko - oblastno privoljenje slavne c. kr. za mesto delegovane okrajne sodnije v Ljubljani. Če sem torej postal „goljuf“, postal sem to z zapuščinsko - oblastnim privoljenjem ravnokar omenjene okrajne sodnije!

O zapeljavi deželnega sodišča pa se sme tem manj govoriti, ker je bil površni referent visokega

deželnega sodišča po § 138. sodne instrukcije zavezan, pregledati vse predakte, kar se pa ni zgodilo. Ali vse to ima samo postransko veljavo. Važno je samo, se mi li more podtikati hudobno mišljenje, hudobna volja v tem slučaju?

Jaz moram to hudobno voljo z vso odločnostjo zanikati; v prvi vrsti zategadelj, ker je izkazano, da sem se prej, ko sem poprosil za amortizacijo, posvetoval s hranilničnem vodjo, gospodom cesarskim svetnikom Janeschitzem, ki je bil tudi mnenja, da je amortizacija dopustljiva. Isto tako, kakor državni pravdnik, sem torej mnenja, da bi bilo visoko deželno sodišče zaslišati moralo hranilnico, ima li ona proti amortizaciji kaj ugovarjati ali ne. Mnenja pa sem tudi, da bi bilo visoko deželno sodišče pri hranilnici izvedelo celo resnico, ker bi se bil cesarski svetnik Janeschitz takrat še na vse spomnil, kar sem mu bil razložil in razjasnil. Kako se pri teh razmerah more o tem govoriti, da sem preslepil visoko deželno sodišče, mi je popolnem neumljivo!

Če nisem hotel likvidovati terjatev nemških upnikov, bilo je to pravilno, ker je to zahtevala moja stranka.

Če pravim, da terjatve ne likvidujem, ne trdim s tem, da je terjatev neresnična. S tem samo zahtevam, da naj upnik svojo terjatev pred sodiščem dokaže. To pa sme vsak zahtevati! Moj namen je bil ta, da naj bi se prisilili tuji upniki, svoje terjatve

iztožiti in dokazati pred avstrijskim sodiščem! Ker toliko je vendar jasno, da se Avstrijec ne sme dati čisto pod nož tujcu, to pa tem manj, če zahteva ta tujec plačilo iz premoženja, v Avstriji ležečega! Sicer je pa tudi to samo formalnost. Ali tudi v glavni stvari se ne morem strinjati z gospodom državnim pravdnikom, ki je v svojem daljšem govoru poučiti nas hotel o internacionalnem privatnem pravu. Visoko sodišče! ni je pravne tvarine, ki bi bila bolj nejasna in manj dognana, kakor teorija o internacionalnem privatnem pravu. Vse se razstopi pod rokami, vse je temno, vse negotovo! Nemamo odločnega zakona, in ako se sme izreči o internacionalnem pravu pravilo, glasiti se mora to pravilo, tako, da se ima vsak dvom razložiti v korist domači državi. To je jedino stalno pravilo, katerega imamo! Tudi v našem slučaju moral se je rešiti tak dvom, in nikdo me ne sme grajati, če sem ga rešil v korist avstrijskim interesom, katere sem imel zastopati po svoji vesti in prisegi.

Temu dvomu pa je šel gospod državni pravdnik zavestno s pota. Trdil je, da bi naša sodišča v v enakem slučaju jednako postopala. To je istina, v kolikor se tiče premoženja, ki bi v Avstriji ležalo. V mojem slučaju pa je zahtevalo nemško sodišče premoženje, ki ni ležalo v Mogunciji, nego v Ljubljani. Taka zahteva pa je bila prava satira na pr-

votna načela internacionalnega privatnega prava in jaz si ne morem misliti, da bi bil kak Avstrijec tako bedast, da bi resno veroval, da bi pruska ali kaka druga nemška sodišča v enakem slučaju, s tisto lahkokrvnostjo, kakor si gospod državni pravnik misli, dopustila, da bi se hranilnična uloga iz Berlina ali iz kakega drugega mesta potegniti smela v Avstrijo. Jaz sem ostal in še sedaj stojim na stališči, da hranilnična knjižica sama na sebi ni bila premoženje temveč uloga, ki je ležala v Ljubljani.

S to ulogo pa ni imelo sodišče na Heškem ničesar opraviti.

Ker pa je gospod državni pravdnik sam konstatoval, da se proti oholi zahtevi Heškega sodišča niti po diplomatični, niti po kaki drugi poti, ničesar doseči ni dalo, potem v resnici ne vem, kako da se mora zahtevati, da naj bi avstrijski državljani brez vsake pomoči ostali.

Druge pomoči pa ni bilo nego amortizacija in ta amortizacija bila je opravičena v naravnem pravu, če se že z vso silo hoče ignorirati zapuščinsko-oblastno privoljenje, katero se mi je sodnijsko dodelilo po dolgi razpravi.

Prepričan pa sem, da so avstrijska sodišča v prvi vrsti poklicana, braniti visokost domače države in interese domačih državljanov.

Važno je tudi pričevanje g. dr. Petritsch-a, ki je danes pod prisego drugače govoril, kot v pred-

preiskavi in kot v svojem poročilu na visočo c. kr. deželno sodišče.

Jaz si postopanje gosp. dr. Petritsch-a prav lahko razumim.

On se je hotel prikupiti na višjem mestu, ter je celo zadevo s frazami preživo opisal, češ, poglejte, kako zamotano stvar sem jaz staknil! Storil je vse to, misleč, da njegova fraza tako nikomur škodovati ne more! Sedaj pa, ko mu je vrh prisege ležala okrog vrata, izpovedal je priprosto resnico, ter potrdil, da sem bil brez ugovora pripravljen za tuje upnike odločiti ne le samo 200 gold., temveč 300 gold.

O hudobnem namenu se torej na moji strani nikakor ne more govoriti.

Še nekaj je državni pravdnik pozabil naglašati. K hudodelstvu goljufije potreben je, ne le samo hudoben namen, potrebne so temveč tudi take okolščine, da bi iz omenjenega namena lahko kaka škoda nastala. V tem slučaju pa je bilo absolutno nemogoče, da bi bila škoda nastala, če ni tega hotelo c. kr. za mesto del. okrajna sodnija.

Amortizacija izprosila se je v teku zapuščinske razprave, tako da bi se bil na podlagi amortizacijskega odloka, denar izplačati imel zapuščinski oblastniji. Denar je torej ostal v rokah zapuščinske oblasti in če je bila ta mnenja, da se tuji upniki

ne smejo prezreti, dobro potem je rezervirala za nje potrebno svoto! To se je tudi zgodilo!

Če je bil torej kdo v stanu ogoljufati nemške upnike, bila je to v stanu samo slavna c. kr. za mesto delegovana okrajna sodnija v Ljubljani!

Očita se mi rekurz, katerega sem pa uložil, še le tedaj, ko sem bil že rezervirati pustil pri zapuščinski oblastniji za nemške upnike 200 gold.

Da je imel ta rekurz uspeh, bi bili ti upniki vse jedno imeli teh 200 gold.

Tudi se prezira, da sem ta rekurz v glavnej vrsti zategadel uložil, ker me je dotični odlok visokega c. kr. deželnega sodišča osobno žalil in ker se je ta odlok izdal, ne da bi se bili poprej zaslišali interese.

Tudi je nelogično misliti, da bi bil jaz, če sem že hotel ogoljufati, to šel pravit visokemu nadsodišču v Gradci! Če še naglašam, da se gotovo ne more misliti, da bi jaz zavoljo bagatele **60 gold.** umičil sebe svojo čast in rodbino svojo, povedal sem vse, kar mi je bilo povedati!

Zadnjo in kakor se je izkazalo izvrstno in temeljito besedo imel je gospoda dr. Tavčarja zagovornik dr. Vincenc Neumeyer, advokat iz Gradca*)

---

*) Dr. Neumeyer slovi mej avstrijskimi juristi kot kapaciteta. On je predsednik zelo delavnega jurističnega društva v Gradci, njegova beseda in njegovi nazori so v časih tudi v najvišjih sodnijskih krogih Graških. Dr. Neu-

Slavno sodišče!

Po besedah obtoženega gospoda dr. Tavčarja, ostaja meni le še malo govoriti.

Dovolil si bodem le razsvetliti nekatere točke, ki so ostale do zdaj še temne in kalne.

Gospod drž. pravdnik izrekel je, razlagajoč svojo obtožbo, ki je danes pretrpela bistveno predružačenje, da se sme v tem slučaju govoriti o goliufiji le, ako se je zgodila premotniava navlašč, ako se je izvršila po zvijačnih dejanjih in ako se tema momentoma pridruži še namen koga oškodovati.

Rekel sem, da se mi zdi obtožba danes predrugačena, ona artikulira danes na to, da se je premotilo jedino le deželno sodišče, prepričan sem pa, da se o tem ne more govoriti.

Če se oziram na amortizacijske prošnje sploh, reči moramo, da so prošnje te vrste najpriprostejše,

meyer izkazal se je na znanstvenem polju in izdal skupno z Mitterbacherjem veliko delo o našem kazenskem procesu ter bode izdal v kratkem delo o novi delniški postavi.

Umetno dovršeni in strogo znanstveni njegov govor ostal bode v spominu vsakemu veščaku, ki ga je slišal, v njem razkril je zagovornik globoko svoje poznanje tudi inostranskega nemškega prava in to je bil, kakor čujem, jeden glavnih vzrokov zaradi česa je naprosil dr. Tavčar njega v zagovor. Slovenec dr. Tavčar štel si je v čast, da je dr. Neumeyer tej želji ustregel a tudi Nemcu dr. Neumeyerju se nikakor ni zdelo nečastno zagovarjati dr. Tavčarja.

kolikor se jih ulaga. Ta ali ona listina se je izgubila, je zgorela ali se je ukradla, uloži se prošnja, amortizacijsko postopanje se vrši in nihče se ne potrudi, da bi sodnijam postregel s kakimi posebnimi dokazi. Saj ima vsakdo, ki si prisvoja kako pravico, priliko oglasiti in dognati jo na pravem potu.

V tem slučaju pa je stvar še vsa drugača: vršila se je že pred amortizacijo obširna obravnava pri sodnji, izdalo se je posebno dovoljenje, — deželno sodišče je imelo torej podlage dovolj, da dalje postopa.

Ako se v predležeči prošnji za upeljavo amortizacije, ni amortizacijski uzrok odločno poudarjal, ako se je tam le reklo: knjižica se ne more predložiti — potem si, ker je bila zapuščinska sodnija presojala že celo stvar in dala konsenz, pač ne morem misliti, da se je spravilo v zmoto deželno sodišče.

Pri privatni osebi, pri tej bi se moglo še sanjati, da je bilo mogoče, jo premotiti, za sodnijo to ne velja. Amortizacijske postave še niso izpodbile § 138. službene sodnijske inštrukcije.*)

*) Ta § veli: Referent se ima pred vsem prepričati, da je uloga, ki mu doide prav zaznamovana in prideljena. Potem se ima z vsebino in s slučajno v zvezi stoječim akti natanko seznaniti in se obdelovanju posvetiti s tisto pridnostjo in marljivostjo, v katero ga vežete službena prisega in vest

Glede amortizacije razjasnil nam je gospod dr. Tavčar svoje pravno stališče in misliti si moramo, da se je tudi okrajna sodnija posebno referent gosp. dr. Dolenc s tem strinjal, kakor sam pravi.

Dr. Tavčar zagovarja se popolnoma opravičeno:

Ni ga bilo družega pota, kakor amortizacija, da bi varoval svoje kliente proti neopravičeuim tirjatvam inostranskih upnikov. Tega mnenja je bil tudi dr. Dolenc in v ta namen dal je dovoljenje za amortizacijo.

Ako se torej pripoveduje: deželno sodišče Ljubljansko spravilo se je v zmoto, zdi se mi, da se to premotenje hoče konstatirati le v ta namen, da bi se sodnijsko postopanje v tem slučaju proglasilo za pravilno in korektno.

Je-li se pa na ta način storjena napaka deželnega sodišča izbriše, to bodo presodili gospodje še bolje, kakor jaz.

Ko v tem oziru že zdaj priznamo, da pri gospodu obtožencu, ne nahajamo namena premotiti, ako moramo priznati, da je deželno sodišče imelo vsaki trenotek priložnost, prepričati se o celem in polnem položaji, potem se pač lahko poslovimo in ločimo od kapitelnata premote.

Za goljufijo treba je dalje zvijačnih dejanj in pretvez.

Kje nahajamo teh?

Zdaj ne vem, iz česa izvaja častiti obtožitelj, da je dr. Tavčar, ulagajoč prošnjo pri deželnem sodišču, vedeti mogel, kakor prerok, da bode to sodišče brez vsacega poizvedovanja ustreglo tej prošnji? Jaz ne razumem, kako bi mogel dr. Tavčar na to špekulirati, in ako on pravi v svoji prošnji: knjžice predložiti ne morem, se v teh besedah gotovo ne razvidi nobena zvijačna pretveza.

Pretveze so nekaj neresničnega. Drž. pravdnik pa sam pravi: dr. Tavčar ni trdil neresnice, se vé, pravi dalje, ako bi deželno sodišče vedelo za celi položaj, ne bi bilo dr. Tavčarju ustreglo.

Jaz pa zares ne poznam nobene take dolžnosti strank, kakor jih oznanuje gospod državni pravdnik.

Pri tem še ne vprašam za to, ali je gospod dr. Tavčar sam sestavil prošnjo ali ne, gotovo pa ni storil ničesa, kar storiti ne bi bil opravičen.

Trditev, da je špekuliral na malomarnost referentovo, je neresnična, to mi bode vsakdo verjel.

Ker je dr. Tavčar uložil okrajne sodnijske konsenz, je vsako zamolčanje za obtožbo brez vrednosti.

Deželnemu sodišču ni bilo storiti nič drugega, kakor rekvirirati zapuščinski akt. V tem aktu je bilo vse razvidno in če se je zanašal dr. Tavčar na to, da se bode ta akt pregledal, se ni nanašal na ničesar, na kar nanašati se in zaupati, ni bil

popolnoma opravičen. Za to, da deželno sodišče ni storilo, kar je imelo storiti, za to vender ni odgovoren dr. Tavčar in za to se vender ne bode proglasil za goljufa!

Dovoljujem si, da razgrnem in razdenem trditve g. obtožnika, omeniti nekaj o postopanju inostranske sodnije, dalje o pravnem značaju hranilne knjižice in dalje o vrednosti nemških arestnih povelj. Služilo bode v to, da se opraviči postopanje dr. Tavčarja.

Sodnija v Mainzu zasegla je zapuščino Jakoba Struklja, ta sodnija pa je tudi zažugala avstrijskim dedičem, da, ako ne spravijo pri njej svojih pravic v veljavo, potem v 3 mesecih 40 dneh zapade zapuščina, se proda in denar ondotnemu fiskusu izroči.

Ako se izreče tako žuganje, potem je moral zastopnik avstrijskih dedičev imeti prvo skrb, da reši svojih klientov pravice.

Kaj pomenijo dalje „arestna povelja“?

Jaz spoznam v takih arestih le neko vrsto sekvestracije ali prepovedi.

Ako se taka inostranska arestna povelja tudi izdajo proti avstrijskim državljanom, se vender pri nas ne izvršujejo.

Ko se je ustvaril novi nemški civilni procesni red, pozabilo so je popolnoma na to, da v sosedni Avstriji enakih eksekucijskih sredstev ni; in tako

je prišlo, da se taka povelja pri nas ne izvršujejo in da gledé njih, ako pridejo v Avstrijo ne preostaja družega, kakor, da se prične delibacijsko postopanje.*)

Dr. Tavčar je tega mnenja, da inostranske naredbe nemajo meni nič tebi nič v Avstriji veljave in tudi jaz pristopim temu mnenju, da je bila v tem slučaju eksekucija le mogoča, ako pretrpi delibacijsko postopanje.

Gledé hranilne knjižice trdi dr. Tavčar, da ne odločuje knjižica, temveč denar.

Vladajo sicer v tem vprašanji različni nazori, toda hranilna knjižica ni „ordre“ papir.

Hranilna knjižica je le dokazni papir, Ako pridemo na stališče da razločujemo knjižico in denar, potem izrečemo lahko mirne vesti, da je ležal denar tukaj v Avstriji in da inostranska sodnija ni imela nobene obasti, ne pravice razpolagati o njem, da je torej bilo postopanje gospoda dr. Tavčar-ja pravilno in pravo.

Vprašam, ali vémo, kje da je ležala takrat hranilna knjižica, ko je dr. Tavčar prosil za amortizacijo — odgovor na to je, ne, mi tega ne vémo, mi le sklepamo iz poznejših poročil o tem, ali pa

---

*) To je postopanje, o katerem preiskuje avstrijska sodnija, ali se je inostranski sodnijski odlok izdal od sodnika, ki je v to opravičen in ali v enakih slučajih inostranska oblast jednako ravna.

je ležalo tisti dan ravno pri sodnji v Mainz-u, tega še danes ne vémo.

Jaz torej mislim, da dr. Tavčar ni uporabil prav nobene zvijače.

Konečno skušalo je slavno pravdništvo govoriti kaj o tem, da se je nameravala škoda.

Moje mnenje je, da je prišel gospod derž. pravdnik s tem popolnoma drugam, kakor je to nameraval v svoji obtožbi.

Obtožba skušala je povedati nam nekaj o zvijači, o premotnjavi — gledé namena oškodbe pa nisem slišal nič druzega, kakor, da je dr. Tavčar mož, vesten in pošten, ki korist svoje stranke vedno in vselej z največjo go rečnostjo zastopa.

V kljub temu pa sklepa državno pravdništvo, da je moral dr. Tavčar, ali pozabiti na dolžnost, ki ga veže klientu nasproti ali da je moral imeti namen nasprotnike svoje oškodovati.

Mislim, da te gole besede ne morejo zakrivati, da državni pravdnik v tem oziru ne razpolaga ne nad nijednem dokazom.

Sum, da je hotel dr. Tavčar oškodovati svoje inostranske upnike, motivira državni pravdnik s tem, da dr. Tavčar in njegovim klienti niso dali povelja,

naj teh terjatev ne likvidira. To se mu šteje v zlo. Ali naj morebiti kmet poučuje advokata in mu daje instrukcije?!

Sicer pa se pri tem vprašanji ne smemo ta koj staviti na kriminalno temveč na civilno obzorje. „Ne likvidiram“ to pomeni le „dokaži mi, da imaš v resnici kaj terjati“.

In ali ni imel gospod dr. Tavčar pravice dvomiti o resničnosti inostranskih terjatev: Oče ranjega povedal mu je, da je njegov sin odpravil se s 400 gld, gotovega denarja v tujino. Smrekar piše, da je on imel še tam 200 zvenečih mark.

Ali se ni moralo roditi vprašanje, kam je izginil ta denar, ali ni šel za plačilo dolgov?

Dr. Tavčar hotel imeti je le gotovost, da dolgovi še niso plačani in zaradi tega jih ni likvidiral.

Tuji upniki naj bi bili prisegli in brez ovire pritekeli jim bi bil denar v naročje.

Gospod dvž. pravdnik naglašaja značaj teh inostranskih terjatev. Tu mu pa moram ustavljati vender marsikatere pomisleke.

So taki krošnjari, ki kupujejo in plačajo še le takrat, ko so blago razprodali.

Ranjemu Štruklj-u to ni bilo potreba, on je imel denarja dovolj in vedel je, da blago ceneje dobi, če takoj plača.

Gospod drž. pravdnik se je govoreč o škodi, zopet zgrešil, in vprašuje, zakaj se ni dr. Tavčar izpovedal pred deželnim sodiščem vsega, kar ve in zna.

Jaz pa vprašam tembolj, zakaj pa je deželno sodišče njegovi prošnji ustreglo?

Dr.-ja Tavčar ja postopanje se da lahko razjasniti, ker je priložil dovoljenje okrajne sodnije — za postopanje deželnega sodišča pa ne najdem nikjer pojasnila.

Gospod drž. pravdnik pravi: res je, hranilnica bi se morala prej zaslišati, potem pa pravi čemu, kaj bi bilo koristilo.

Da, če se pride s takimi predsodki in nazori, potem se je sploh težko meniti.

Sicer pa ta razprava spada v kapitel zvijače, ne škode.

Kar se tiče škode, je ta kapitel gosp. drž. pravdnik ravno tako lahkočutno prezrl, kakor je preziral priča dr. Petritsch vprašanje gledé amortizacijskega konsenza.

(Pogledi občinstva se smebljaje upró na v avditoriju sedečega dra. Petritscha.)

Nastane vprašanje ali je bilo oškodovanje inostranskih upnikov sploh mogoče.

Nikakor ne. Dr. Tavčar ni hotel oškodovati upnikov in sodnija sama je upnikom ukazala, naj se obrnejo do dedičev. To je menda prouzročilo arestna povelja.

Gosp. drž. pravnik si domišljuje, škoda bi se bila pripetila upnikom, če bi bila oba Štruklja umrla. Ako se pa dvigne resna obtožba, potem je treba dokazati to. Štruklja sta posestnika in njih dediče vezale bi bile terjatve ravno tako.

Konečno se je amortizacija dovršila in potem se je razpisala obravnava. Tukaj je gospod dr. Petritsch samemu sebi v nasprotju, on govoriči, da so prišle stranke, katere ne more nihče dokazati.

Važna je njegova izpovedba le zaradi tega, ker potrди, da se dr. Tavčar ni le prav nič branil položiti za inostrance varščino, temveč da je celo ponudil večjo, kakor zahtevano svoto.

Gospoda moja! Takrat je imel gosp. dr. Tavčar v svojih rokah, pozneje tako zloglasno amortizacijsko rzsodbo in termin je bil potekel — imel je celo svoto že v žepu in takrat ponudil se je iz proste volje deponirati 200 ali 300 gld.! Takrat ga še nihče ni bil obdolžil in tu se hoče govoriti še

v slabem namenu, o namenu koga oškodovati — to menda vendar ne gre. Potem še le je dr. Petritsch „dienstefig“ napravil svoje poročilo, brez katerega ne bi bilo prišlo nikomur na misel in na pamet dvomiti o korektnosti celega postopanja.

Naj se premišljuje ves dogodek mirno in objektivno potem se ne nahaja v dra. Tavčarja postopanju ne najrahljšega sledú premote, zvijače ali škode-željnosti — in kje so tedaj potrebni momenti hudodelstva goljufije?

Pr. teh razmerah se slavno sodišče ne bode moglo nikdar in nikoli prepričati o krivdi Gosp. drž. pravnik misli, dr. Tavčar je ali pozabil svojo dolžnost ali pa je hotel oškodovati svoje nasprotnike, pravi pa ob jednem, da za oboje ni nobenega motiva.

V tem oziru pač pritrdim gospodu drž. pravniku — ni nobenega motiva.

Dr. Tavčar ni storil nič, kakor to, kar je vedel za svojo dolžnost, da je varoval interese avstrijskih dedičev proti negotovim terjatvam inostrancev.

Ako manjkajo že objektivni motivi, kolikor bolj še pogrešamo vsako subjektivno podlago krivdi.

Ginjenega srca je dr. Tavčar končaje svoje besede opozarjal na svojo lastno osobo. Gospodje sodniki vedeli bodo kaj vse bi bil stavil obtoženi v nevarnost, ako bi hotel pritrhapiti svoji stranki bornih 100 mark — svojo čast, svoj stan, bodočnost in rodbino svojo, vse to in vse to še ne v svojo korist, le v korist svoji stranki.

Nečem govoriti več, sklicujem se na prepričanje gospodov sodnikov, na njih izvedenost v postavi in stvari sami in prosim, gospod obtoženi naj se obtožbe oprostí.

Ta govor napravil je mogočen utis na vse poslušalce. Sodni dvor zapusti dvorano in odide v posvetovalno izbo. Po vsem pa, kar smo bili videli in slišali, ni bilo več dvomiti, da bode gospod dr. Tavčar sijajno oproščen, minola je v našem srci vsaka bojazen in vskipelo veselo prepričanje, da nam bode rzsodba dala zahtevano zadostenje

Po kratkem p svetovanji vrnil se je sodni dvor in gospod predsednik Gerdešič proglasil je rzsodbo, da se gosp dr. Ivan Tavčar od obtožbe zaradi hudodelstva goljufije **oprosti**.

Pravda je bila pri kraju in gospod državni pravdnik Pajk izjavil je takoj, da se pritožil ne bo.

Ni naš namen kritikovati celo zadevo celo po stopanje proti gospodu dr. Tavčarju, saj se stvar sama kritikuje. Ne moremo pa končati to poročilo

pripravneje, kakor da natisnemo tužne ali pomenljive besede, ki jih je jeden Nestorjev Kranjske advokature pisal v tej zadevi nekemu naših sotrudnikov:

. . . in če vidim in premišljujem vse to, kar se je zgodilo, potem — se moram zamisliti in hvaliti Boga, da stojim že v starosti svojih 50 let in da bivam daleč proč, ne samo od Zagreba, temveč tudi od — Ljubljane.

Narodna in univerzitetna
knjižnica

© NUK

00000447264

